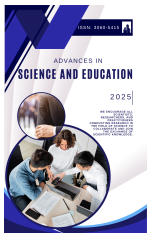
Advances in Science and Education

Advances in Science and Education, 2025, 56–59

doi: 10.70728/edu.v01.i11.016
Volume 01, Issue 11
ISSN: 3060-5415
Paper

PAPER

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA MUSIQA FANINI O'QITISH JARAYONIDA INTERFAOL METODALARDAN SAMARALI FOYDALANISH

M. Djumaboyeva[1,*] and Axmadjonova Shahzoda Sultonali qizi[2]

[1]Qo'qon Davlat universiteti, Dotsent
[2]Qo'qon Davlat universiteti 1-bosqich magistranti

* djumaboyeva571@gmail.com

Abstract

Ushbu ilmiy ishda umumta'lim maktablarida musiqa fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligi tahlil qilinadi. Interfaol metodlar, ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish va musiqa faniga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam beradi. Ushbu ishda interfaol metodlar, o'quvchilarning musiqa fanidagi ko'nikmalarini mustahkamlash, ularni musiqiy asarlarni tahlil qilish va ijro etishda faol ishtirok etishga undash maqsadida qanday samarali qo'llanilayotganligi o'rganiladi. Shuningdek, interfaol metodlarning o'quvchilarning ijtimoiy va ijodiy rivojlanishiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi ham ko'rib chiqiladi.

Key words: Interfaol metodlar, muloqot,I jodiy fikrlash, tahlil qilish, rivojlantirish, musiqiy atamalar, simulyatsiyalar, estetik dunyoqarash, kreativ mashq, interaktiv dastur.

Kirish

Musiqa fani, ta'lim jarayonida o'quvchilarning estetik dunyoqarashini rivojlantiradi, ularning ijodiy fikrlash va his-tuyg'ularini shakllantiradi. O'quvchilarning musiqa faniga bo'lgan qiziqishlarini oshirish va ularning musiqiy ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati juda katta. Ushbu metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, ular o'rtasidagi muloqotni kuchaytiradi va ta'lim jarayonini yanada jonli va qiziqarli qilishga yordam beradi.Maqsadimiz — umumta'lim maktablarida musiqa fanini o'qitish jarayonida interfaol metodlardan samarali foydalanishning ahamiyatini tahlil qilish va bu metodlarning o'quvchilarga ta'sirini ko'rib chiqishni tashkil etadi.

Musiqa fanini o'qitishda interfaol metodlarning

Compiled on: December 17, 2025.
Copyright: ©2025 by the authors. Submitted to Advances in Science and Education for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) 4.0 license.

o’rni va ahamiyati

Musiqa madaniyati fanining ta’lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish, o’quvchilarni passiv òquvchilardan aktiv ishtirokchilarga aylantirishga imkon beradi. Interfaol metodlar o’quvchilarga ma’lumotlarni nafaqat eshitish, balki ijodiy ravishda ishlash, o’z shaxsiy fikrlarini ifodalash,yangilik yaratish va guruh bilan birgalikda faoliyat olib borish imkonini yaratib beradi.

Interfaol metodlarning òziga xos ta’rifi: Interfaol metodlar, o’quvchilarning o’zaro faoliyatini, muloqotini va ijodiy fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik usullardir. Bu metodlar orqali o’quvchilar faqat o’qituvchidan ma’lumot olish bilan cheklanmay, balki o’z bilimlarini sinovdan o’tkazadilar, yangi fikrlar yaratadilar va birgalikda ishlash orqali ko’nikmalarni rivojlantirishga ega bòladilar

Musiqa fanida interfaol metodlarning o’rni: Musiqa ta’limida interfaol metodlar o’quvchilarga musiqa asarlarini tahlil qilish, ijro etish, musiqa tilini tushunish va yaratish imkoniyatlarini beradi. Masalan, o’quvchilar guruhda yoki individual ravishda musiqa asarlarini ijro etishda interfaol metodlardan foydalanish orqali musiqa ko’nikmalarini rivojlantira oladi

Interfaol metodlarni turlari: maktablarida musiqa fanida ishlatiladigan interfaol metodlar bir nechta turga bo’linadi:

1. Guruhli ish va jamoaviy faoliyat

O’quvchilar dars jarayonida guruhlar tashkil etib, birgalikda musiqiy asarlarni ijro etadilar. Bu metod musiqa fanida jamoaviy ishni rivojlantiradi, o’quvchilar orasida o’zaro hurmat va tushunishni mustahkamlashga juda kotta yordam beradi.

Misol: Musiqiy orkestr yoki xor guruhlarini tashkil etish. Har bir o’quvchi o’zining roli va vazifasini bajarish orqali musiqa asarini birgalikda ijro etadi.

2. Rolli o’yinlar va simulyatsiyalar

Musiqa madaniyati darsi jarayonida rolli o’yinlar o’quvchilarga turli musiqiy obrazlarni o’zlashtirishga, turli musiqiy vositalarni ishlatishga va musiqaning tuzilishini tushunishga yordam beradi.

3. Kreativ mashqlar va interaktiv dasturlar

Musiqa fanida interaktiv dasturlar yoki musiqa dasturlari yordamida o’quvchilar o’zlarini asarlarini yaratishda va yangi kompozitsiyalar yaratishda erkin bo’lishlari mumkin. Bu usul òquvchilarda musiqiy ijodkorlikni,musiqiy fantaziyani rivojlantiradi.

Misol: Musiqiy dasturlardan foydalanib, o’quvchilarga o’z asarlarini yaratish yoki mavjud asarlarni o’zgartirish vazifalari berish orqali bajarish mumkin.

4. Mustaqil ishlash va o’quvchilarning o’zini ifoda etish usullari

O’quvchilarga mustaqil ravishda musiqiy asarlarni tahlil qilish, yozish yoki ijro etish imkoniyati berish mumkin. Bu metod o’quvchilarning mustaqil fikrlashini, shaxsiy dunyoqarashini va ijodiy imkoniyatlarini rivojlantiradi.

Misol:O’quvchilarga yangi musiqa asarini yoki kompozitsiya yozish topshirig’ini berish, so’ngra ularni guruhda baham ko’rish mumkin.

Musiqa fanida interfaol metodlardan foydalanishning samaralari Interfaol metodlarning musiqa ta’limiga qo’shgan hissasi kata: O’quvchilarning faolligini oshirish:Interfaol metodlar o’quvchilarni passiv kuzatuvchilardan faol ishtirokchilarga aylantirishi mumkin, bu esa ularning ta’lim jarayonida yanada kòproq ishtirok etishlariga yordam beradi.

Musiqa faniga bo’lgan qiziqishni orttirish.Interfaol metodlar o’quvchilarning diqqatini jalb qiladi, ularning musiqa faniga bo’lgan qiziqishini oshiradi.Musiqiy ko’nikmalarni rivojlantirish. O’quvchilar musiqa fanining turli jihatlarini amaliyotda o’rganadilar, bu esa ularning musiqiy bilim va ko’nikmalarini rivojlantiradi.Ijtimoiy ko’nikmalarni rivojlantirish.Guruhli faoliyat orqali o’quvchilar o’zaro muloqot qilishni, jamoaviy ishlarni tashkil etishni va fikrlarni baham ko’rishni o’rganadilar.

Amaliyotdagi misollar

Misol 1: Musiqa darslarida o’quvchilar birgalikda musiqiy atamlarni tahlil qiladilar va ijodiy tarzda yangi musiqiy asarlarni yaratishga harakat qiladilar. Shu bilan birgalikda o’quvchilar musiqa asarlarining tarixi haqida ham ma’lumotga ega bòladi.

Misol 2: O’quvchilar musiqa asarlarini ijro etish jarayonida rolli o’yinlar orqali bir-birlari bilan birgalikda o’zaro aloqada bo’lib, musiqiy o’qish, tinglash va ifodalash ko’nikmalarini

rivojlantirishlari mumkin.

Misol 3: Xor ijrosi o'quvchilarni musiqaning ahamiyatli qismlarini o'zaro muhokama qilishni òrgatadi va bir-biriga yordam berishga undaydi.

Xulosa

Umumta'lim maktablarida musiqa fanini o'qitishda interfaol metodlardan samarali foydalanish o'quvchilarning musiqiy bilimlarini, musiqiy faoliyatini va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Bu metodlar nafaqat o'quvchilarning faolligini oshiradi, balki ular orasida ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantirishi mumkin. Musiqa ta'limida interfaol metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarga musiqa haqida chuqurroq tushuncha berish,yanada ular orasida hamjihatlik va ijodiy muhit yaratish lozim.Umumta'lim maktablarida musiqa fanini o'qitish jarayonida interfaol metodlardan foydalanish hozirgi kunda ta'lim samaradorligini oshirishning eng muhim omillaridan biridir. Interfaol metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashishga o'rgatadi. Musiqa fani esa o'quvchilarning estetik didini shakllantiradi, ularni go'zallikni his qilishga, musiqiy madaniyatni egallashga yordam beradi Interfaol metodlar (rolli o'yinlar, "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "Bumerang", guruhli ishlar va boshqalar)ni musiqa darslarida qo'llash orqali o'quvchilarning musiqiy idroki, tinglash, ijro etish va tahlil qilish qobiliyatlari yanada rivojlantirishga yordam beradi.Bu esa ularning darslarga bo'lgan qiziqishini yanada kuchaytiradi, ijodkorligini va sahnada o'zini tutish madaniyatini rivojlantiradi.Shuningdek, interfaol yondashuv o'quvchilar o'rtasida hamkorlikni mustahkamlaydi, ular o'z fikrlarini erkin ifoda etishni, bir-birini tinglashni va hurmat qilishni o'rganadilar. Bunday sharoitda o'qituvchi nafaqat bilim manbai bòlib qolmay balki yo'naltiruvchi va tashkilotchi rolini bajaradi.

Xulosa qilib aytganda, musiqa fanini o'qitishda interfaol metodlardan samarali foydalanish:

-o'quvchilarning musiqiy bilim va ko'nikmalarini chuqurlashtiradi;

-dars jarayonining qiziqarli va ijodiy o'tishini ta'minlaydi;

-musiqa orqali tarbiyaviy maqsadlarni amalga oshiradi;

-o'quvchilarning estetik dunyoqarashi va madaniyatini rivojlantiradi.Shu sababli, musiqa o'qituvchilari o'z pedagogik faoliyatlarida zamonaviy, interfaol yondashuvlarni keng qo'llashlari, ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar, interaktiv vositalar va ijodiy mashg'ulotlardan foydalanishlari maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'ulomov I. (2012). Musiqa ta'limi: nazariya va amaliyoti. — Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

2. Kamalova N. (2015). Interfaol o'qitish metodlari va ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati. — Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.

3. Xolmatova M. (2018). Musiqa ta'limi jarayonida innovatsion yondashuvlar. — Toshkent: "Yoshlar nashriyoti".

4. Shodmonov A., Karimova Z. (2019). Interfaol metodlar: nazariya va amaliyot. — Toshkent: TDPU nashriyoti.

5. Qurbonova D. (2021). Musiqa fanida interfaol metodlardan samarali foydalanish yo'llari. — "Pedagogik mahorat" jurnali, №4.

6. Asqarova, S. M. "THE USE OF MUSICAL GAMES IN MUSIC LESSONS AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES AND THEIR SIGNIFICANCE."Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.11 (2023): 908-911.

7. Ибраева, К. Е., and С. М. Аскарова. "ИНСТРУМЕНТАЛЬНОЕ ИСПОЛНИТЕЛЬСТВО КАК ВИД ХУДОЖЕСТВЕННО-ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ."Oriental Art and Culture 4.2 (2023): 578-586.

8. Askarova, S. "DISTINCTIVE FEATURES OF PERFORMING MUSICAL RHYTHMIC MOVEMENTS IN MUSIC LESSONS."Web of Teachers: Inderscience Research 3.5 (2025): 396-400.

9. Asqarova, S. "Education The Effectiveness Of Carrying Didactic Games."American Journal

of Pedagogical and Educational Research 25 (2024): 53-56.

10. Qobilova, E. ”Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida metodik kompetentlikni rivojlantirish.”Qo 'qon DPI. Ilmiy xabarlar (2024).

11. Akhmedovich, Turdiyev Shavkat. ”Exploring the Rich Heritage of Uzbek Folk Music an Ethnomusicological Journey.”American Journal of Pedagogical and Educational Research 25 (2024): 57-62.

12. Sabirovna, Rasulova Saida. ”LEARNING PROCESSES IN THE ART OF MUSIC.”INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036 12.10 (2023): 177-184.

13. Shodiyeva, G., and S. Ismatova. ”O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA SO'Z TURKUMLARI MASALASI.”Eurasian Journal of Academic Research 2.7 (2022): 103-105.

14. Shavkatovna, Djumaboeva Muqaddas. ”COMPOSER ANTONIN DVORZHAK ORIGINAL STYLE OF MUSICAL WORKS.”INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036 11.03 (2022): 116-121.

15. Madaminovich, Fozilov Qahramon. ”METHODS OF INCREASING THE STUDENTS'COMPETENCE THROUGH THE CREATIVITY OF RUSSIAN COMPOSERS IN MUSIC LESSONS.”INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036 11.03 (2022): 132-136.

16. Tillahujayev, Orif Tursunovich. ”VOKAL SAN'ATIDA PROFESSIONAL IJROGA ERISHISHDA OVOZ IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH TEXNIKASI.”Oriental Art and Culture 4.1 (2023): 613-621.

17. Nosirov, Dilmurod Tursinovich. ”BUXORO SHASHMAQOMINING ILK KOMPOZITSION ILDIZLARI TARIXI.”Oriental Art and Culture 4.3 (2023): 112-118.

18. Imomaliyevich, Boratov Shukurjon. ”THE PATH OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF UZBEK FOLK MUSIC CREATIVITY.”ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 8.071 11.11 (2022): 57-61.

19. O'ZBEK, Sobirova Z. TURIZM ATAMALARINING, TILIDAGI LEKSIK-SEMANTIK TADQIQI BORASIDAGI QARAShLAR, and MOLODOY ISSLEDOVATEL. ”VIZOVI I PERSPEKTIVI.-2020.”S. 462 464.